

Ko te 'Ipiseli ki te Kakai Hepeluú Ko te talateú

Ko te *'Ipiseli ki te Kakai Hepeluú* ne'e fai ki te kau Kalisitiane kua fakautuutu te fakafe'ātungia'i 'o nātoú, pea tu'u mole ai te notou tui faka-Kalisitiané. 'Oku kala 'ilo'i pe ko ai ne ina hiki 'ia te 'ipiseli ko 'ení. Ko te tafito'i me'a ne'e fakalotolahi'i 'aki 'ia nātou 'e te fa'u tohí, ko tana fakahaa'i ko Sīsū Kalaisi 'ia te fakahā'anga mo'oni mo aofangatuku 'o te 'Atuá. Ne ina fakamamafa'i ai 'ia te 'ū fe'i mo'oni 'e tolu:

1. Ko Sīsúú ko te 'Alo ta'engata Ia 'o te 'Atuá, 'a ia ne Ina ako'i 'ia te talangafua mo'oni ki te Tamaí 'i te 'ū mamahi ne Ina kātaki'í. Kote'uhí ko te 'Alo 'o te 'Atuá 'ia Sīsū, 'oku mā'olunga Ia 'i te kau palōfita kotoa pē 'o te Fuakava Matu'á, mo te kau 'āngeló, pea mo Mōsese foki.
2. Kua 'osi fakahaa'i 'e te 'Atuá ko Sīsúú ko te Taula'aliki Lahi Ia, 'o mā'olunga Ia 'i te kau taula'aliki kotoa pē 'o te Fuakava Matu'á.
3. Ko te taha kotoa pē 'oku tui kiā Sīsū 'oku fakama'uli 'iā Ia mei te angahalá, mo te 'ilifiá, pea mo te maté. Pea 'i te tu'unga Taula'aliki Lahi 'o Sīsúú 'oku ma'u ai 'ia te fakama'uli mo'oni, 'a ia ko tonono fakakakato pē 'o te 'ū ouau mo te 'ū feilaulau 'o te lotu faka-Siú.

Ne toe fakalau 'e te fa'u tohí he 'ū fa'ifa'itaki'anga 'o te tui mei te ma'uli 'o te kakai 'iloa 'ihi 'i te hisitōlia 'o 'Isilelí (vahe 11), ko tana feinga ke tu'u ma'u 'ia te kakai ne'e fai ki ai tana

tohí. Pea 'i te vahe 12 ne'e kouna'i 'e ia 'ia nātou ke notou tu'u ma'u ai pē 'o a'u ki te ngata'angá, kua sio fakamama'u te notou matá kiā Sīsū, mo kātakina te 'ū mamahi mo fakatanga 'e hoko mai kiā nātoú. 'Oku faka'osi 'aki te tohí he 'ū fale'i mo te fakatokanga.

Ko te kakano 'o te tohí

Ko te talateú: ko Kalaisí ko te fakahā'anga kakato 'o te 'Atuá (1:1-3)

Ko te mā'olunga ange 'ia Kalaisi 'i te kau 'āngeló (1:4–2:18)

Ko te mā'olunga ange 'ia Kalaisi 'iā Mōsese mo Siosiuá (3:1–4:13)

Ko te mā'olunga ange 'ia te tu'unga taula'aliki 'o Kalaisí (4:14–7:28)

Ko te mā'olunga ange 'ia te Fuakava Fo'ou 'a Kalaisí (8:1–9:22)

Ko te mā'olunga ange 'ia te feilaulau 'a Kalaisí (9:23–10:39)

Ko te mu'amū'a 'o te tuí (11:1–12:29)

Ko te me'a 'oku fakahōifua ki te 'Atuá (13:1-19)

Ko te lotu tukú (13:20-21)

Ko te tātukú (13:22-25)

Ko te folafola mai 'a te 'Atuá 'i Tono 'Aló

¹ 'I te kua hilí ne tu'a lahi mo founga kehekehe 'ia te Folafola mai 'ia te 'Atuá ki te tou mātu'á 'o fakafou mai 'i te kau palōfitá,

² kā 'i te 'ū 'aho faka'osi ko 'ení kua Ina folafola mai kiā tātou 'i Tono 'Aló, 'a ia ne'e tu'utu'uni 'e 'O'ona 'ia te me'a kotoa pē, 'a ia foki ne'e fou ai Tana ngaahi 'ia te 'univeesí;

³ ko te Toko Taha 'a ia ko te ulo atu 'o Tono lāngilangí, mo te 'īmisi 'o Tana 'Afió mo'oni, pea 'oku Ina pou pou'i ake 'ia te me'a kotoa pē 'aki

Tana folafola mālohí, pea 'i te hili Tana feia 'ia te fakama'aangahalá, ne'e nofo ifo Ia mei te to'omata'u 'o Tana 'Afió 'i lunga.

⁴ Pea kua hoko Ia 'o fu'u mā'olunga 'i te kau 'āngeló, kote'uhí ko te fu'u lelei ange te huafa kua tō Mo'oná 'i to'o nātoú.

Ko te mā'olunga ange te 'Aló 'i te kau 'āngeló

⁵ He ko ai ia 'i te kau 'āngeló ne'e folafola ki ai he taimi, 'o pehē,

“Ko Toku 'Aló 'ia Koe,

kua U fakatupu 'Ou 'i te 'aho nei’?”*

Mo toe folafola 'e Ia,

“E Au nofo ko Tana Tamai,

pea 'e nofo Ia ko Toku Foha.”*

⁶ Kae'uma'ā, 'i te 'aumai 'e Ia 'ia te Ta'oketé ki māmani, 'oku toe me'a Ia,

“Ke hū kiā Ia 'e te kau 'āngelo kotoa pē 'a te 'Atuá.”*

⁷ Pea 'i Tana lau foki ki te kau 'āngeló, 'oku me'a Ia 'o pehē,

“A ia 'oku Ina ngaahi Tana kau 'āngeló ko te 'ū matangi,

pea ko Tana kau ngāué ko te ulo'i afi.”*

⁸ Kā ko Tana lau ki te 'Aló, 'oku pehē,

“E 'Atua, ko Tou taloní 'oku lauikuonga pea ta'engata;

pea ko te tokotoko 'o Tou pule'angá

ko te tokotoko mā'oni'oni ia.

⁹ Kua Ke 'ofa ki te mā'oni'oni

kae fihí'a ki te maumau laó;

ko ia ko te 'Atuá, ko tou 'Atuá,

* **1:5** 1:5a Saame 2:7; 2 Sām 7:14; 1 Kal 17:13 * **1:5** 1:5b 2 Sām 7:14 * **1:6** 1:6 Teu 32:43 * **1:7** 1:7 Saame 104:4

ne Ina pani 'aki 'Ou 'ia te lolo 'o te fiafiá,
'o lahi ake 'i Tou 'ū kaungāme'á.”*

10 Mo 'eni,

“Ko Koe, 'Alikī, 'i te kamata'angá ne'e tanupou 'e
Koe 'ia māmani;

pea ko te ngāue 'o Tou nimá 'ia te 'ū langí.

11 'E 'auha ia; kā 'e tu'u ai pē 'ia Koe;

'io, 'e notou faka'a'au kotoa pē ke matu'a 'o hangē
ko te kofú.

12 Pea 'e Ke takatakai ia hangē ko te pulupulú;

'io, 'e fetongi ia hangē he kofú.

Kā ko Koe 'e pehē ai pē,

pea ko Tou 'ū ta'ú 'e kailoa ngata.”*

13 Kae'uma'ā ko ai 'i te kau 'āngeló kua Ina folafola
ki ai he taimi,

“Nofo 'ia koe mei Toku to'omata'ú,

kae'aua ke Au ngaahi tou 'ū filí ko tou tu'unga
va'e”?*

14 'Oku kala koā ko te 'ū laumālie ngāue 'ia nātou
kotoa pē, 'oku fekau'i atu ke tauhi 'ia nātou 'e notou
ma'u 'ia te fakama'ulí?

2

Ko te fakama'uli lahi

1 Ko te me'a ia 'oku totonu ke 'āsili ai te tou
tokanga lahi ki te 'ū me'a kua ongo maí, na'a
'iloangé 'e tou hē mei ai.

2 He kāpau ne'e tu'u ma'u 'ia te lea ne lea 'aki 'e
te kau 'āngeló, pea ko te maumau pe talangata'a
kotoa pē ne'e tō kiā ia tonu totongi totonú,

* 1:9 1:8-9 Saame 45:6-7

* 1:12 1:10-12 Saame 102:25-27

* 1:13 1:13 Saame 110:1

³ pea 'e tou hao fefe'aki 'ia tātou, kāpau kua tou ta'etokanga ki te fakama'uli kua pehē fau? He ne'e kamata tonono fakahaá 'e te 'Alikí, pea ne'e fakapapau kiā tātou 'e nātou ne'e fanongo ki aí.

⁴ Pea ne'e kaungā fakamo'oni foki 'e te 'Atuá 'aki he 'ū faka'ilonga, mo te 'ū me'a fakaofu, mo te 'ū mana kehekehe, kae'uma'ā 'ia te 'ū me'a'ofa 'a te Laumālie Mā'oni'oní, ne'e tufatufa 'o fakatatau ki te finangalo 'o Tana 'Afió.

Sīsū ko te tou Takimu'a 'i te fakama'uli

⁵ He tala'i'eaí ne Ina tuku ki lalo ki te kau 'āngeló 'ia te maama kaha'ú, 'a ia 'oku tou lea ki aí.

⁶ Kā 'oku fakapapau mai he toko taha 'i te potu 'e taha 'o pehē,

“Ko te ā te tangata, ke Ke manatu ai kiā ia?

Pe ko te hako 'o te tangatá ke Ke 'a'ahi ai kiā ia?

⁷ Ne Ke tuku 'ona ke mā'ulalo si'i pē 'i te kau 'āngeló; ne Ke fakakalauni 'ona 'aki te lāngilangi mo te faka'apa'apa'ina,

pea ne Ke fakanofu 'ona ke pule ki te 'ū ngāue 'a te Tou nimá.*

⁸ Ne Ke tuku ki To'oná lalo va'e 'ia te 'ū me'a kotoa pē.”*

'Io, 'i Tana tuku ki lalo 'ia te 'ū me'a kotoa pē kiā Iá, ne'e kala Ina fakatoe he mama'i me'a ne kala tuku ki lalo kiā Ia. Kā 'i onopooní, 'oku he'iki ai ke tou sio kua tuku ki lalo te 'ū me'a kotoa pē kiā Ia.

⁹ Kā 'oku tou mamata kiā Sīsū kua fakakalauni 'aki 'ia te lāngilangi mo te faka'apa'apa'ina, kote'uhí ko Tana kātaki'i te mamahi 'o te pekiá, pea ne'e ngaahi

* **2:7** 2:7 pea ne Ke fakanofu 'ona ke pule ki te 'ū ngāue 'a te Tou nimá: 'oku kailoa 'asi 'ia te kupu'i lea nei 'i te 'ū hiki fualoa 'ihi.

* **2:8** 2:6-8 Saame 8:4-6

ke mā'ulalo si'i pē 'i te kau 'āngeló, kote'uhí 'i te 'ofa 'a te 'Atuá ke Ina kamata'i 'ia te maté ma'a te tangata kotoa pē.

¹⁰ He ne'e taau mo Tana 'Afió, 'a ia 'oku Ma'ana 'ia te me'a kotoa pē, pea 'oku fou 'iā Ia 'ia te me'a kotoa pē, ke Ina taki ki te lāngilangi he 'ū foha tokolahi, 'i Tana fakahaohaoa'i 'ia te Takimu'a 'o te notou fakama'ulí 'i Tana kātaki'i 'ia te 'ū mamahí.

¹¹ He ko Ia 'oku fakatāpuí, mo nātou kua tapuí, 'oku notou taha pē kotoa pē; ko tonu 'uhinga foki ia 'oku kala Ina mā ai ke lau 'ia nātou ko te kāinga, 'i Tana pehē,

¹² “E Au fakahā Tou huafá ki Toku kāingá;

'e Au hiva 'aki 'ia Koe 'i te lotolotonga 'o te siasí.”*

¹³ Pea 'oku toe pehē Ia,

“E Au falala kiā Ia.”*

Mo pehē foki,

“Ko Au eni mo te fānau kua foaki mei te 'Atuá kiā Aú.”

¹⁴ Āua; kote'uhí ko te 'inasi te fānau 'i te toto mo te kakanó, pehē ne'e 'inasi mo Ia foki 'i te ongo me'a ko iá; kote'uhí, ko te me'a 'i Tana maté, ke Ina fakaka'anga ai 'ia te toko taha 'a ē 'oku 'a'ana te mālohi 'o te maté, 'a ia ko te tēvoló;

¹⁵ pea ke Ina fakatau'atāina'i 'ia te fa'ahinga kotoa pē kua notou ma'uli 'aki te nofo pōpulá, 'i te notou manahē ki te maté.

¹⁶ He tala'ieaí ko he kau 'āngelo ia 'oku Ina pukenima'í, kā ko te hako 'o 'Ēpalahamé.*

¹⁷ Ko ia ai ne'e pau ke fakatatau 'Ona mo Tono kāingá 'i te me'a kotoa pē, kote'uhí ke hoko ai Ia ko he Taula'aliki Lahi 'oku 'ofangafua mo anga-tonu,

* 2:12 2:12 Saame 22:22

* 2:13 2:13 'Ais 8:17-18

* 2:16 2:16

'Ais 41:8-9

ke Ina tokanga ki te notou 'ū me'a mo te 'Atuá, kote'uhí ke Ina fai 'ia te fakaleleí mo'o te angahala 'a te kakai.

¹⁸ He ko te me'a ki Tana mamahi 'i Tono 'ahi'ahi'i 'O'oná, 'oku Ina malava ai ke tokoni kiā natou 'oku 'ahi'ahi'í.

3

Ko te lahi 'ia Sīsū 'iā Mōsesé

¹ Ko ia ai, 'e kāinga mā'oni'oni, si'i kau 'i te ui mei langi, kotou tokanga'i 'ia te 'Apōsetolo mo te Taula'aliki Lahi 'o te lotu 'oku tou tu'uakí, 'io, 'ia Sīsū.

² Ne Ina anga-tonu kiā Ia ne'e fakanofu Iá, hangē ko te anga-tonu 'a Mōsesé 'i te 'api kotoa 'o Tana 'Afió.*

³ He kua lau 'ia Sīsū ko 'ení kua taau mo te fakahīkihiki lahi ange 'iā Mōsesé, ke hoa mo te lahi ake te mahu'inga 'O'ona ne'e langa te 'apí, 'i te mahu'inga 'o te 'apí.

⁴ He ko te fale kotoa pē ne'e langa he tangata; kā ko te 'Atuá ko Ia ne'e langa 'ia te me'a kotoa pē.

⁵ Pea ne'e anga-tonu mo'oni 'ia Mōsesé 'i te fale kotoa 'o Tana 'Afió; ko te tamaio'aliki pē, mo'o fakamo'oni ki te 'ū me'a kā folafola 'aki 'āmuli;

⁶ kā ko te anga-tonu 'a Kalaisí, ko te fai he 'Alo 'oku pule ki te fale 'o Tana 'Afió. Pea ko Tono falé 'ia tātou, 'o kāpau 'e tou kuku ma'u 'o a'u ki te ngata'angá 'ia te tou lotolahí, mo te fiafia 'i te fakatu'amalie kua tou ma'ú.

Ko te fiamālie mo'o te kakai 'a te 'Atuá

* 3:2 3:2 Nōm 12:7

7 Ko ia, hangē ko te Folafofa 'a te Laumālie
Mā'oni'oní,
“Ko te 'ahó pē 'eni, kāpau 'e kotou fanongo ki Tono
le'ó,

8 'aua na'a fakafefeka te kotou lotó,
hangē ko ia ne'e fai 'i te fakahouháú,
'o tatau mo te 'aho 'o te 'ahi'ahi 'i te toafá;
9 'ā ē ne 'ahi'ahi'i ai 'Oku 'e te kotou mātu'á,
'i te notou ala'aki maí,
'o notou mamata ki Taku 'ū ngāué 'i te ta'u 'e
fāngofulu.

10 Ko ia ne Au 'ita ki te to'utangata nei, pea U pehē,
“Oku notou hē 'i te notou lotó ma'u pē,
pea ne'e kala notou a'usia 'ia te 'ilo'i Toku 'ū
foungá.’

11 Ko ia ne Au fuakava ai 'i Taku 'itá,
“E kailoa 'aupito notou hū ki Toku mālōlō'angá!’ ”*

12 Ko ia, kotou vakai, 'e kāinga, na'a 'i ai 'i te kotou
toko taha he loto kovi, he ta'etui, 'a ia 'oku mavahe
mei te 'Atua 'oku ma'ulí.

13 Kae kotou feenginaki'aki pē, 'o hokohoko 'aho
pē, lolotonga 'oku kei lau ko te “Aho nei”, talia na'a
fakafefeka he kotou taha 'i te kākā 'a te angahalá.

14 He kua tou hoko ko te kau 'inasi 'iā Kalaisi,
kāpau 'oku tou kuku ma'u 'o a'u ki te ngata'angá 'ia
te lotopau ne'e tou kamata 'akí.

15 Ko te lau 'eni 'a te Folafolá,
“Ko te 'aho nei, kāpau 'e kotou fanongo ki tono le'ó,
'aua na'a fakafefeka te kotou lotó,
hangē ko te fai 'i te fakahouháú.”*

* 3:11 3:7-11 Saame 95:7-11 * 3:15 3:15 Saame 95:7-8

16 He ko ai 'ia nātou ne'e fanongo kae fakatupu houhau pē? 'Ē, 'oku kala koā ko nātou kotoa pē ne'e 'alu atu mei 'Isipite 'iā Mōsesé?*

17 Pea ko ai ne Ina houhau ki ai 'o fāngofulu ta'ú? 'Oku kala koā ko nātou ko 'ē ne'e angahalá, 'a ē ne'e makulu te notou 'ū 'anga'angá 'i te toafá?

18 Pea ko ai 'ia nātou ne Ina fuakava ki ai, 'e kala notou hū ki Tono mālōlō'angá? 'Oku kala koā ko nātou ne'e talangata'á?

19 Pea 'oku tou 'ilo'i, ne'e kala notou lava ke huú, kote'uhí ko te ta'etuí.

4

1 Ko ia ai, 'oku kei tu'u pē te tala'ofá 'o pehē 'e tou 'inasi 'i te nofo fiamālié, pea tou tokanga mu'a na'a 'i ai he taha 'iā kōtou 'e kailoa 'inasi 'i ai.

2 He ko tātoú foki kua tala ki ai he ongoongolelei, hangē ko nātou; kā ko te lea 'o te Folafolá ne'e kala 'aonga ki te fa'ahinga ko iá, ko te kala ō fakataha mo te tuí 'ia nātou ne'e fanongo ki aí.

3 He 'oku tou hū ki te mālōlō'angá, 'ia tātou ne'e tuí, 'o hangē ko Tana Folafolá, “Ne Au 'ita pea U fuakava ai, 'e kailoa 'aupito notou hū ki Toku mālōlō'angá!”* Neongo kua 'osi Tana 'ū ngāué talu mei te tanupou 'o māmaní.

4 He kua Ina folafola he potu 'e taha, 'i Tana lau ki te Sāpaté, 'o pehē, “Pea ne'e mālōlō 'ia te 'Atuá 'i tonono fitu 'o te 'ahó mei Tana 'ū ngāue kotoa pē.”*

5 Pea 'i te potu tohi ko 'ení 'oku toe folafola mai Ia, “E kailoa 'aupito notou hū ki Toku mālōlō'angá!”*

* 3:16 3:16-18 Nōm 14:1-35 * 4:3 4:3 Saame 95:11 * 4:4 4:4

Sēn 2:2 * 4:5 4:5 Saame 95:11

6 Tā 'oku kei toe he 'ihi ke hū ki ai, pea ko nātou ne'e fu'aki tala ki ai 'ia te ongoongolelei nā, ne'e kala notou hū ki ai kote'uhí ko te talangata'á.

7 Ko ia ai, 'oku toe kotofa 'e Ia he 'aho, 'o pehē, “Ko te 'ahó pē 'eni” — ko Tana Folafofa ē 'iā Tēvitá, kua hili he 'ū ta'u lahi, 'o hangē ko tonono fakahaá, “Ko te 'ahó pē 'eni, kāpau 'e kotou fanongo ki Tono le'ó,

'aua 'e fakafefeka te kotou lotó.”*

8 He kāpau ne fakamālōlooi 'ia nātou 'e Siosiuá, pehē ne kala Ina folafola ki muli ki te 'aho kehe.*

9 'Āua; pea tā 'oku toe pē he mālōlō faka-Sāpate mo'o te kakai 'a te 'Atuá.

10 He ko Ia ne'e hū ki Tono mālōlō'angá, ne Ina mālōlō foki mei Tana 'ū ngāu'é, hangē tofu pē ko te 'Atuá mei Ta'aná.*

11 Ko ia, ke tou tōtōivi ke hū ki te mālōlō'anga ko iá, na'a 'i ai he taha 'e tō ki te anga-talangata'a ko iá.

12 He ko te Folafofa 'a te 'Atuá, ko te koto ma'uli mo te koto mālohi, pea māsila ange ia he heletā fakatoumata; 'o ina 'asi atu 'o vahe'i 'ia te lotó mo te laumālié, 'io, tonono 'ū hokongá mo te uhó; pea 'oku ina vavanga'i 'ia te 'ū holi mo te fakakaukau 'o te lotó. 13 Pea 'oku kala he me'a kua ngaahi 'e fufuu'i mei Tana 'Afió, kā 'oku tēlefua mo tokaima'ananga 'ia te me'a fuli pē ki te fofonga 'o Ia 'oku tou fakamaau ki Aí.

Ko Sīsuú ko te Taula'aliki Lahi

14 Ko ia, 'i te tou ma'u leva he Taula'aliki Lahi 'oku funganí, 'a ia kua Ina hū atu 'i hēvani, 'io, 'ia

* 4:7 4:7 Saame 95:7-8 * 4:8 4:8 Teu 31:7; Sios 22:4 * 4:10 4:10 Sēn 2:2

Sīsū ko te 'Alo 'o te 'Atuá, ko ia, ke tou puke ma'u te tou lotú.

¹⁵ He tala'i'eaí 'oku tou ma'u he Taula'aliki Lahi 'oku ta'emalavea 'i te tou 'ū vaivai'angá, kaikehe 'oku tou ma'u he Toko Taha kua 'osi 'ahi'ahi 'i te me'a kotoa pē, hangē ko tātoú, kae kailoa Ha'aná angahala.

¹⁶ Ko ia, ke tou 'unu'unu atu mālohi ai ki te taloni 'o te kelesi, ke tou ma'u meesi, mo tou ta'imālie he kelesi ke tokoni mai 'i te taimi 'e 'aonga aí.

5

¹ He ko te taula'aliki lahi kotoa pē, ko te me'a 'i tonono to'o mei te kakaí, ko ia 'oku fakanofa ia mo'o te kakaí, ke tokanga ki te notou 'ū me'a mo te 'Atuá, ke 'avatu 'ia te 'ū me'a'ofa mo te 'ū feilaulau kote'uhí ko te angahalá.

² Pea 'oku ina lava ke fai faka'atu'i ki te fai valé, mo te kakai kua heé, kote'uhí kua kāpui mo ia foki 'e te vaivai'angá.

³ Pea kote'uhí ko te me'a ko iá, kua pau ai ke ina 'avatu he feilaulau mo'o te angahala 'a'aná, 'o kala ko te angahala 'a te kakaí pē.*

⁴ Kae'uma'ā 'oku kala to'o he taha 'ia te lakanga ko iá ma'ana, kā 'i tonono ui 'ona ki ai 'e te 'Atuá, hangē foki ko 'Ēloné.*

⁵ Ko ia, na'a mo Kalaisi, ne'e kala Ina hākeaki'i 'e Ia 'Ona ke Taula'aliki Lahi, kā ko Ia pē ne'e folafola kiā Ia,

“Ko Toku 'Aló 'ia Koe;

kua U fakatupu 'Ou 'i te 'aho nei.”*

⁶ Hangē foki ko Tana folafola 'i te potu 'e taha,

* 5:3 5:3 Lev 9:7 * 5:4 5:4 'Eki 28:1 * 5:5 5:5 Saame 2:7

“Ko te taula'aliki 'ia Koe 'o ta'engata,
'i te lakanga 'o Melekisētekí.”**

⁷ Ko te Toko Taha ko iá 'i te 'ū 'aho 'o Tana nofo kakanó, ne'e 'avatu 'e Ia 'ia te 'ū lotu, mo te 'ū hū tōtōaki, kiā Ia ne'e mafai ke fakahaofi 'Ona mei te maté, 'o fai 'aki 'e Ia 'ia te fu'u kalanga, mo te tangi lo'imata; pea ne'e tali ko te me'a 'i Tana fai fakaongoongó.*

⁸ 'Io, neongo ko te 'Aló Ia, kā ne Ina ako 'ia te talangafuá mei Tana 'ū mamahí.

⁹ Pea kua fakahaohaoa'í leva, ne Ina hoko ma'a nātou kotoa pē 'oku talangafua kiā Iá, ko te tupu'anga 'o he fakama'uli 'oku laui 'Itāniti;

¹⁰ 'i tonou ui 'Ona 'e te 'Atuá, ko te Taula'aliki Lahi 'i te lakanga 'o Melekisētekí.†

Ko te fakatokanga ki te si'aki 'o tata tuí

¹¹ 'Oku lahi 'aupito te motou fakamatala ke fai ki aí, pea faingata'a tonou faka'uhingá; kote'uhí ko te kotou hoko ko te kau ongongata'á.

¹² He neongo ne'e totonu ke kotou faiako, kote'uhí ko te kotou fualoa, kā ko te kotou taaú 'eni ke toe ako'i kiā kōtou he taha 'o te 'ū tafito'i mo'oni 'o te 'ū Folafola 'a te 'Atuá. 'Io, kua kotou hoko ko he kakai 'oku tuha mo te hu'akau pē, 'o kala ko te me'akai mālohi.*

¹³ He ko ia ko 'ē 'oku me'akai 'aki te hu'akaú, 'oku kailoa poto ia 'i te Folafola 'o te mā'oni'oní, he ko te valevale ia.

* **5:6** 5:6 'i te lakanga 'o Melekisētekí, ko ia pe 'o hangē ko Melekisētekí, ko ia pe 'i te hohoko fakahangatonu mai meīā Melekisēteki.

* **5:6** 5:6 Saame 110:4 * **5:7** 5:7 Māt 26:36-46; Ma'ake 14:32-42; Luke 22:39-46 † **5:10** 5:10 'i te lakanga 'o Melekisētekí: vakai ki te

5:6. * **5:12** 5:12-13 1 Kol 3:2

14 Kā ko te me'akai mālohí 'oku ma'a nātou pē 'oku matu'atu'á, 'ia nātou ko 'ē ko te me'a 'i te notou fa'a fai ki aí, kua ako'i te notou 'ū ongo'angá ke fakafaikehekehe'i 'ia te lelei mo te kovi.

6

1 Ko ia, tou tuku ā te fakamatala'i 'o te 'ū 'el-emēniti faka-Kalaisí, kae tou tuiaki atu ki te hao-haoá; 'o 'aua na'a tou tanupou ai pē te fakatomala mei te 'ū ngāue maté mo te tui ki te 'Atuá,

2 mo te tokāteline 'o te 'ū papitaisó mo te hilifaki nimá, mo te toetu'u 'o te pekiá mo te fakamaau ta'engatá.

3 Pea 'e tou fai ia, 'o kāpau 'e lelei ki te finangalo 'o te 'Atuá.

4 He 'ilonga pē 'ia nātou ne fakamāmangia mu'a, mo kamata ki te me'a'ofa fakahēvaní, pea ne'e 'inasi 'i te Laumālie Mā'oni'oní,

5 pea ne'e kamata tonu lelei 'o te Folafola 'a te 'Atuá, mo te 'ū ivi 'o te maama kaha'ú,

6 kae notou hinga pē, 'oku kailoa 'aupito lava ke toe fakafo'ou 'ia nātou ia ke notou fakatomala, 'i te notou kalusefai fo'ou kiā nātou 'ia te 'Alo 'o te 'Atuá, 'o fai fakahāhā pē tonu fakamaa'í.

7 He ko te kelekele, 'a ia kua ina inumia 'ia te 'ua 'oku fa'a tō ki aí, pea fakatupu ai he 'ū 'akau 'oku 'aonga kiā nātou 'oku ngoue'i iá, 'oku fai tāpuakina 'ia te kelekele ko iá 'e te 'Atuá;

8 kae kā tupu mei ai 'ia te 'akau talatala mo te talatala'āmoa, 'oku si'aki leva ia, pea kua ofi tonu fakamala'iá; 'a ia ko tonu iku'angá ko te vela.*

9 Kā neongo foki kua motou lea pehē, kā 'oku motou mātu'aki tui, si'aku 'ofa'anga, 'e 'a kōtou 'ia

* 6:8 6:8 Sēn 3:17-18

te 'ū lelei nā, 'io, ko te 'ū me'a 'oku hoa mo te fakama'ulí.

¹⁰ He tala'i'eaí 'oku kala faitotonu 'e te 'Atuá ke Ina fakangalo'i 'ia te kotou ngāué, mo te 'ofa ki Tono huafá 'a ia kua kotou fakahaa'í 'i te kotou tokoni ki te kakai lotú, 'a ia foki 'oku kotou kei faí.

¹¹ Kā 'oku motou faka'amu ke kotou taki taha fakahaa'i he feinga hangē ko iá, ke fakapapau'i te kotou fakatu'amalié, 'o a'u ki te ngata'angá,

¹² kote'uhí ke 'aua 'e kotou hoko ko te kau fakapikopiko, kā ko te kau fa'ifa'itaki ki te kakai kua notou hokosi 'ia te 'ū tala'ofá 'i te tui mo te kītaki.

Ko te falala'anga 'o te tala'ofa 'a te 'Atuá

¹³ He ne'e tala'ofa 'e te 'Atuá kiā 'Ēpalahame, pea 'i te kailoa he toko taha mā'olunga ake ke Ina fuakava ki ai, ko ia ne Ina fuakava 'iā Ia pē,

¹⁴ 'o pehē, “Ko au ē 'e Au mātu'aki tāpuaki'i 'ou, pea 'e Au mātu'aki fakatokolahi'i 'ou.”*

¹⁵ Pea ko ia ai, ne'e kītaki ia, 'o lava'i te me'a ne'e tala'ofa ange 'e te 'Atuá.

¹⁶ He 'oku fuakava 'e te kakaí 'iā Ia 'oku mā'olungá, pea kā 'i ai he notou fakakikihi, 'oku fakangata 'aki he fuakava, pea pau ai 'ia te me'á.

¹⁷ Ko ia, ko te 'Atuá, 'i Tana finangalo ke 'āsili hā ki te kau 'ea 'o te tala'ofá tonu kala māliliu Tono finangaló, ko ia ne Ina fakamo'oni 'aki he fuakava,

¹⁸ kote'uhiā, ko te me'a 'i te 'i ai te ongo me'a 'oku kala māliliu 'e uá, 'a ē ne'e kailoa 'aupito lava ke lohi ai 'e te 'Atuá, ko ia ke 'i ai he tou tokoni mālohi, 'ia tātou kua tou hola hūfangá ke puke ki te 'amanaki lelei kua tuku 'i te tou 'aó;

* 6:14 6:14 Sēn 22:16-17

19 'ia te 'amanaki ko ia 'oku tou ma'u mo'o taula 'o te tou laumālié, ko te taula mālohi mo ma'uma'uluta, pea kua hū atu ki te loto puipuí; **

20 'a ia kua hū ki ai 'e Sīsū ma'a tātou, ko te tou Takimu'á, 'i Tana hoko ko te Taula'aliki Lahi 'o ta'engata 'i te lakanga 'o Melekisētekí. †*

7

Ko te taula'aliki ko Melekisētekí

1 He ko te Melekisēteki ko iá, 'ia te tu'i 'o Salemá, 'ia te taula'aliki 'o te 'Atua Taupotú, 'ia te toko taha ne'e fakafetaulaki kiā 'Ēpalahame 'i tana foki mai mei te taa'i 'o te 'ū tu'í, 'o tāpuaki'i iá;*

2 pea ne'e tuku ma'ana 'e 'Ēpalahame tono vahe hongofulu 'o te me'a kotoa pē. 'Uluakí, ko te 'uhinga tono hingoá ko te “tu'i 'o te mā'oni'oní”, pea kala ko ia pē, kā ko te tu'i Salema, 'a ia ko te “tu'i 'o te melinó”.

3 'Oku kala ha'aná tamai, pe ha'aná fa'ē, pea kala ha'aná hohoko; 'oku kailoa he kamata'anga 'o tono 'ū 'ahó, pē he ngata'anga 'o tana ma'ulí; kae'uma'ā 'oku fakatatau ia ki te 'Alo 'o te 'Atuá, pea nofo ko te taula'aliki 'o ta'engata.

4 'Ē, vakai angé ki te lahi 'o te tangata nei! He ne'e 'avatu kiā ia 'e te pēteliake ko 'Ēpalahamé 'ia te vahe hongofulu 'o te koloa 'i te veté.

5 Pea ko 'eni, ko nātou mei te hako 'o Līvaí 'oku ma'u te lakanga fakataula'alikí, 'oku 'i ai te notou tu'utu'uni fakalao ke to'o te vahe hongofulu mei te

* 6:19 6:19 loto puipuí ko te puipui 'i te loto temipalé ne'e vahe'i te Potu Tapú mei te Potu Toputapú. * 6:19 6:19 Lev 16:2 † 6:20

6:20 'i te lakanga 'o Melekisētekí: vakai ki te 5:6. * 6:20 6:20

Saame 110:4 * 7:1 7:1-2 Sēn 14:17-20

kakai; 'a ia ko te notou kāingá, neongo ko te tupu 'ia nātou foki mei te manava 'o 'Ēpalahamé.*

⁶ Kā ko te toko taha nei, 'a ia 'oku kailoa lau tonono hohokó meiā nātou, kā kua ina to'o 'ia te vahe hongofulú meiā 'Ēpalahame; 'io, pea kua tāpuaki'i 'e ia 'ia te toko taha ne'e 'a'ana 'ia te 'ū tala'ofá.

⁷ Pea 'oku mahino pē foki, 'oku tāpuaki'i 'ia te si'í 'e te lahí.

⁸ Kae'uma'ā foki, 'i te me'a ko 'ení, 'oku ma'u 'ia te 'ū vahe hongofulú he fa'ahinga 'e mate; kā 'i te me'a ko 'ená, 'oku ma'u ia he toko taha 'a ia 'oku fakamo'oni'i mai 'oku ma'uli ai pē.

⁹ Pea 'e lava ke tou pehē, ko Līvaí foki, 'a ia 'oku 'a'ana 'ia te 'ū vahe hongofulú, ne'e totongi vahe hongofulu ia 'iā 'Ēpalahame;

¹⁰ he ne'e kei 'i te manava ia 'o tana kuí 'i te fakafetaulaki kiā ia 'e Melekisētekí.

¹¹ Pea ko 'eni, kāpau ne lava 'ia te fakahaohaoá 'i te fai 'aki te taula'aliki faka-Līvaí — he ne'e makatu'unga 'i te lakanga taula'aliki faka-Līvaí tonono foaki 'o te Laó ki te kakai 'Isilelí — pea ko te ā tonono 'aonga ke fokotu'u he taula'aliki 'oku fa'ahinga kehe 'i te lakanga takua 'o Melekisētekí,* kae kailoa 'i te 'alunga 'o 'Ēloné?

¹² He kā fai he liliu 'o te tu'unga taula'alikí, kua pau ke liliu ai mo te Laó.

¹³ He ko te Toko Taha 'oku kau ki ai te lea ko iá, 'oku kau ia ki te matakali kehe, pea ne'e kailoa he taha mei ai 'e ngāue 'i te 'ōlitá.

¹⁴ He 'oku mātu'aki mahino kua tupu te tou 'Alikí mei te ha'a Siutá, 'a ia ko te matakali ne'e kailoa he

* **7:5** 7:5 Nōm 18:21 * **7:11** 7:11 'i te lakanga takua 'o Melekisētekí: vakai ki te 5:6.

mama'i lau taula'aliki mei ai 'e Mōsese.

Ko te taula'aliki 'e taha hangē ko Melekisētekí

¹⁵ Kae'uma'ā ē, 'oku 'āsili hā 'ia te me'a ko iá, kāpau 'oku 'i te tatau 'o Melekisētekí tonu fokotu'u he taula'aliki kehe,

¹⁶ he Toko Taha 'oku kala Ina hoko pehē mei te lao 'oku fakaetangata tonu tu'utu'uní, kā 'i te mālohi 'o he ma'uli 'oku ta'engata.

¹⁷ He 'oku Ina fakahā mai 'o pehē,
“Ko te Taula'aliki 'ia Koe 'o ta'engata 'i te lakanga 'o Melekisētekí.”†*

¹⁸ Hē 'oku 'i ai mo'oni tonu tāmāte'i 'o te tu'utu'uni 'oku mu'amúá, kote'uhí ko tonu vaivai mo ta'e'aongá,

¹⁹ (He tala'ieaí ne'e 'i ai he mama'i me'a 'e faka-haohaoa'i 'e te Laó). Kā kua tuku mai 'eni he 'amanaki'anga pau 'oku lava ke tou fakaofiofi atu ai ki te 'Atuá.

²⁰ Pea ne'e kailoa hoko ia ta'ekau ai he fuakava; he ko nātoú ne'e notou hoko 'o taula'aliki kae kala he fuakava;

²¹ kā ne fakanofu 'ia Sīsū 'aki he fuakava, fai 'e Ia ne'e folafola kiā Iá 'o pehē,
“Kua fuakava 'e te 'Alíkí, pea 'e kailoa Ina liliu, Ko te Taula'aliki 'ia Koe 'o ta'engata.” *

²² 'Oku 'uhinga te faikehekehe ko 'ení kua fakamo'oni'i mai 'iā Sīsū he fuakava 'oku lelei ange.

²³ Kae'uma'ā, ko nātoú ne'e fokotu'u tokolahi ke taula'aliki, kote'uhí ko te ta'ofi 'e te maté 'ia te notou fai ma'u peé.

† **7:17** 7:17 'i te lakanga 'o Melekisētekí: vakai ki te 5:6. * **7:17**
7:17 Saame 110:4 * **7:21** 7:21 Saame 110:4

24 Kā ko te Toko Taha nei, ko te me'a 'i Tana tolonga 'o ta'engatá, ko ia 'oku kailoa ai liua Tana lakanga Taula'alikí.

25 Ko ia ai foki 'oku Ina mafai ke fakama'uli opeope 'ia nātou 'oku ha'u ki te 'Atuá 'iā Iá, ko Tana ma'uli ma'u ai pē ke hūfakina 'ia nātou.

26 He ne'e tuha foki mo tātou he Taula'aliki Lahi 'oku pehē, he taha 'oku mā'oni'oni, mo 'ata'atā mei te koví, mo ta'emele; he taha kua mavahe mei te kakai angahalá, pea kua hoko 'o mā'olunga ake 'i te langí.

27 'Oku kala fia ma'u 'e Ia ke fu'aki 'avatu Ma'ana 'i te 'aho kotoa pē he 'ū feilaulau kote'uhí ko Ha'aná 'ū angahala, hangē ko te kau taula'aliki lahi ko iá, pea hili iá ke toki fai 'e Ia mo'o te kakai; he ne'e fai 'e Iá ke tā tu'a taha pē, Tana 'avatu 'Ona 'e Iá.*

28 He ko te Laó, 'oku fokotu'u ia ke taula'aliki lahi he kau tangata 'oku vaivai; kā ko te Folafofa 'o te fuakavá, 'a ia ne'e hoko ki muli 'i te Laó, 'oku fokotu'u ai te 'Aló, 'a ia kua 'osi fakahaohaoa'i 'o ta'engata.

8

Ko Sīsū 'ia te tou Taula'aliki Lahi

1 Pea ko 'eni, 'i te 'ū me'a 'oku tou lau 'eni ki aí, ko 'eni pē te me'a 'oku tu'ukimu'á: 'oku 'i ai te tou Taula'aliki Lahi 'oku pehē fau, he kua nofo ifo Ia mei te to'omata'u 'o te taloni 'o Tana 'Afió 'i hēvani,*

2 ko te Faifekau 'o te Potu Toputapú, mo te tāpanekale mo'oniá, 'a ē ne'e fokotu'u 'e te 'Alikí, 'o kailoa 'e te tangata.

* 7:27 7:27 Lev 9:7 * 8:1 8:1 Saame 110:1

³ He ko te taula'aliki lahi kotoa pē, kua fokotu'u 'ona ke 'avatu te 'ū me'a'ofa, mo te 'ū feilaulau; ko ia ai, kua pau ke 'i ai Hana me'a ke 'avatu 'e te Taula'aliki Lahi ko 'ení foki.

⁴ Pea ko 'eni, kā ne 'i māmani 'ia Ia 'e kala Ina kākungā ke taula'aliki, kote'uhí 'oku 'i ai te kau taula'aliki ke 'avatu te 'ū me'a'ofá 'o fakatatau ki te Laó.

⁵ Kā 'oku notou ngāue ki te fakatātā mo te 'ata 'o te 'ū me'a fakalangi, hangē ko te valoki'i 'e te 'Atuá 'ia Mōsese 'i tana teuteu ke fokotu'u 'ia te tāpanekalé. He ne'e folafola kiā ia 'o pehē, “Tokanga ke ke ngaahi 'ia te 'ū me'á 'o fakatatau ki te fakatātā'anga ne'e faka'ali'ali kiā koe 'i te ma'ungá.”*

⁶ Kā 'i heni 'oku ma'u Ia he lakanga 'oku hulu atu, ke hoa mo te lelei ake 'o te fuakava 'oku nofo 'e Ia ko tonu Fakalaloá; 'a ia ko te fuakava kua tu'unga ki te 'ū palōmesi 'oku lelei ake.

⁷ He ka ne ta'emele 'ia te 'uluaki fuakava ko iá, 'e kala toe fia ma'u he fuakava kehe.

⁸ He 'oku tala'i 'e Ia te notou melé 'i tana pehē, “Vakai, 'oku pehē 'e te 'Alikí, 'e hoko mai 'ia te 'ū 'aho

'e Au fakakakato ai ki te ha'a 'Isileli mo te ha'a Siutá he fuakava fo'ou;

⁹ 'a ia 'oku kala hangē ko te fuakava ne Au fokotu'u ki mu'a atu mo'o te notou kau mātu'á, 'i te 'aho ne Au pukenima'i ai 'ia nātou ke taki atu mei 'Isipité;

he ne'e kala notou nofo 'i Taku fuakava ko iá, pea ne kailoa ke Au tokanga'i 'ia nātou — ko te Folafola ia 'a te 'Alikí.

* 8:5 8:5 'Eki 25:40

10 'Io, 'oku folafola 'e te 'Alikí,
 he ko 'eni ia te fuakava 'a ē 'e Au fokotu'u mo'o te
 ha'a 'Isileli hili te taimi ko iá:
 'e Au 'ai Taku 'ū laó ki te notou 'atamaí,
 pea 'e Au tohi tongi ia ki te notou lotó;
 pea 'e Au nofo ko te notou 'Atua,
 pea 'e notou nofo ko Toku kakai.

11 Pea tala'i'eaí 'e notou taki taha ako'i tono
 kaungā'api,
 pe ko tono tokoua, 'o pehē,
 'Ke ke kumi ke 'ilo'i 'ia te 'Alikí';
 kote'uhí he 'e notou lāu'i'ilo kotoa pē kiā Au,
 mei te liliki ki te lalahi.

12 Hē 'e Au fakamolemole te notou 'ū fai ta'etotonú;
 pea ko te notou 'ū angahalá 'e kala U toe man-
 atua.”*

13 Pea 'i Tana pehē mai ko 'ē, “he fuakava fo'ou,”
 tā kua matu'a 'ia te 'uluakí. Pea ko 'eni, ko te me'a
 kua matu'a mo vaivaí, kua ofi ta'aná mole.

9

Ko te tāpanekale fakamāmani mo fakahēvani

1 Pea ko ia, ko te fu'aki fuakavá foki ne'e 'i ai tono
 'ū tu'utu'uni lotu, mo te fale tapu 'i māmani.

2 He ne'e fokotu'u he tāpanekale,* 'a ia ko tono
 'uluaki feitu'ú ne'e 'i ai te tu'unga maama, mo
 te tēpile, mo te mā kua fakatāpui; ko te feitu'u
 tāpanekale ia 'oku ui ko te Potu Tapu.*

3 Pea ne'e 'i loto 'i tono ua 'o te puipuí, 'ia te
 feitu'u tāpanekale 'oku ui ko te Potu Toputapu,*

* **8:12** 8:8-12 Sel 31:31-34 * **9:2** 9:2 tāpanekale, ko ia pe tēniti.

* **9:2** 9:2 'Eki 26:1-30; 25:31-40; 25:23-30 * **9:3** 9:3 'Eki 26:31-33

⁴ 'a ia 'oku kau ai 'ia te 'ōlita tutu'anga 'inisēnisi, 'a ia ne'e koula, mo te puha 'o te fuakavá 'a ia ne'e 'ufi'ufi koula takatakai, 'a ia ne'e 'i ai te 'ai'anga mana ne'e koula, mo te tokotoko 'o 'Ēloné, 'a ia ne'e muka mai, mo te ongo maka tohi'anga fuakavá.*

⁵ Pea ne'e tu'u 'i lunga te ongo Selupimi 'o te Sikainá ne'e fakamalumu'ali te hōifua'angá. Kā ko te 'ū me'a ko iá 'oku kala lava he fakamatala fakalikiliki ki ai 'i heni.*

⁶ Pea ko 'eni, kua fokotu'u leva te 'ū me'a ko iá, ne'e hū te kau taula'alikí ki te fu'aki feitu'u tāpanekalé 'i te taimi kotoa pē, 'i te fai 'o te 'ū ngāue fakalotú.*

⁷ Kā ko tonou uá ne'e tu'a taha pē 'i te ta'u, pea ne'e fai 'e te Taula'aliki Lahí toko taha pē; pea ne'e hū ia ki ai mo he toto, 'a ia ne'e 'avatu ia kote'uhí ko ia, pea kote'uhí ko te 'ū faihala ta'e'ilo 'a te kakaí;*

⁸ ko te fakamahino mei ai 'e te Laumālie Mā'oni'oni 'ia te me'a nei: kua he'iki ai fakae'a 'ia te ala ki te Potu Toputapú, lolotonga 'oku kei 'i ai 'ia te fu'aki tāpanekalé.

⁹ Ko te fakatātā 'eni ki te kuonga 'oku lolotonga nei, pea hangē ko ia 'oku lolotonga 'avatu te 'ū me'a'ofa mo te 'ū feilaulau, 'a ia 'oku kala he notou mafai ke fakahaohaoa'i te konisēnisi 'o ia 'oku lotu 'aki iá.

¹⁰ Kote'uhí ko te 'ū tu'utu'uni ia 'oku felāve'i pē mo te me'atokoni, mo te me'ainu, mo te ouau fakama'a kehekehe, ko te koto tu'utu'uni fakakakano pē, ne'e hilifaki mai kae 'aua ke hoko 'ia te kuonga 'o te Fakafo'ou.

* **9:4** 9:4 'Eki 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Nōm 17:8-10; 'Eki 25:16; Teu 10:3-5 * **9:5** 9:5 'Eki 25:18-22 * **9:6** 9:6 Nōm 18:2-6 * **9:7** 9:7 Lev 16:2-34

11 Kā 'i te a'u mai 'ia Kalaisi, ko te Taula'aliki Lahi 'o te 'ū lelei kā hoko neí,† ne'e fou atu Ia 'i te tāpanekale mahu'inga ange ko 'ē, 'a ia ne'e kala ngaahi 'e te nima, ko tonu 'uhingá, ne'e kala 'o te 'univeesi ko 'ení.

12 Ne tā tu'a taha pē te hū 'ia Kalaisi ki te Potu Toputapú, pea ne'e kala Ina hū mo te toto 'o te kosi pe 'uhiki'i pulu, kae 'aki Tono ta'ata'a 'O'oná pē, 'o hū Ia 'i ai ke tā tu'a taha ki te Potu Toputapu nā, 'o Ina lava'i ai he huhu'i ta'engata.

13 He kāpau ā ne'e lava 'e te toto 'o te fanga kosí mo te fanga pulú mo te efuefu 'o he pulu fafine, 'i tonu luluku 'aki te kakai kua ta'ema'á — kāpau ne'e lava 'e ia ke fakatāpui nātou ki te fakama'a 'o te kakanó;*

14 huanoa te ta'ata'a 'o Kalaisí, 'a ia ne Ina 'avatu ta'e Hana mele ki te 'Atuá, fai 'e te laumālie laui 'ītāniti — huanoa tonu fakama'a 'e te ta'ata'a ko iá te tou konisēnisí mei te 'ū ngāue maté, ke tou tauhi te 'Atua ma'ulí.

15 Pea ko tonu 'uhinga ia 'oku hoko ai 'e Ia ko te Fakalaloa 'o te Fuakava Fo'ou, kote'uhí 'i te fai 'o he mate mo'o huhu'i 'o te 'ū angahala ne hoko lolotonga te 'uluaki fuakavá, kae toki ma'u 'e nātou kua uí 'ia te palōmesi ko te tofi'a ta'engatá.

16 He kā 'i ai he tohi tuku kua fai, kua pau ke kau ai 'ia te mate 'o te toko taha ne'e fai iá.

17 Hē 'oku mamafa he fuakava 'o kā ō mo te mate he 'ihi; pea 'oku kailoa ma'u he tohi tuku, lolotonga 'oku ma'uli 'ia ia ne'e fai iá

† **9:11** 9:11 kā hoko neí, 'oku pehē 'i tonu 'ū hiki fualoa 'ihi, kua hoko maí. * **9:13** 9:13 Lev 16:15-16; Nōm 19:9, 17-19

18 Ko ia ai, na'a mo te 'uluaki fuakavá‡ ne'e kailoa fokotu'u 'o kailoa he toto.

19 He 'i te hili pē tonolea 'aki 'e Mōsese ki te kakai kotoa pē 'ia te tu'utu'uni taki taha, 'o fakatatau ki he Laó, ne'e to'o ia te toto 'o te fanga 'uhiki'i pulu mo te fanga kosi, mo te vai, mo te fulufulu'i sipi kulakula, mo te va'a 'isope, 'o ina luluku 'aki 'ia te tohí foki, mo te kakai kotoa pē,*

20 'o pehē ia, “Ko 'eni te toto 'o te fuakavá, 'a ia kua tu'utu'uni ma'a kōtou 'e te 'Atuá.”

21 Kae'uma'ā ne'e luluku pehē foki 'e ia 'ia te tāpanekalé, mo te nāunau kotoa pē 'o te lotú, 'aki te toto.*

22 Pea kua mei 'osi 'ia te me'a kotoa pē 'i tonofakama'a 'aki te toto, 'i te tu'utu'uni 'o te Laó; pea kā kailoa he lilingi toto, 'oku kala he fakamole-mole.*

Ko te feilaulau kāfakafa 'a Kalaisi

23 Ko ia ai, ne'e pau ke fakama'a 'aki te 'ū me'a peheé 'ia te 'ū fakatātā 'o te 'ū me'a 'i te langí; kā ko te 'ū me'a 'i te langí 'aki te 'ū feilaulau 'oku lelei ake.

24 Hē tala'i'eaí kua hū 'ia Kalaisi ki te Potu Toputapu ne ngaahi 'e te nima, ko te fakatātā pē 'o te mo'oniá, kā ki te langí tonu, ke fakahaa'i 'Ona ki te fofonga 'o te 'Atuá ma'a tātou.

25 Kae'uma'ā ne'e kala Ina hū ke 'avatu tu'a lahi 'Ona, 'o hangē ko te hū 'ia te Taula'aliki Lahí ki te Potu Toputapú 'i te ta'u kotoa pē 'aki te toto 'o he taha kehe.

‡ 9:18 9:18 fuakavá: 'oku tatau pē te faka-Kalisi 'o te fuakavá mo te tohi tukú. * 9:19 9:19-20 'Eki 24:6-8 * 9:21 9:21 Lev 8:15

* 9:22 9:22 Lev 17:11

²⁶ He kāpau ne pehē, pea tā kua pau ke tu'a lahi Tono feiá talu te tanupou 'o māmaní; kā 'i tonu anga ko 'ení, kua tā tu'a taha Tana haá 'i te faka'osi 'o te 'ū kuongá, ke Ina 'ave te angahalá 'aki Tana feilaulau 'A'aná.

²⁷ Pea hangē kua tu'utu'uni ki te kakaí ke mate tā tu'a taha pē, pea hili iá ko te fakamaaú pē;

²⁸ pehē foki mo te Kalaisí, kua feilaulau 'aki tu'a taha ke fua te angahala 'a te tokolahí, pea 'e fakahā 'e Ia ko tonu liunga uá kiā nātou, ta'e he angahala, ki te kakai 'oku nofo'aki tali kiā Iá, mo'o nātou fakama'uli.*

10

¹ He ko te me'a 'i te ma'u 'e te Laó 'ia te 'ata pē 'o te 'ū lelei kā hokó, 'o kala ko te 'Imisi totonu 'o te 'ū me'á, ko ia 'i te fai 'o te 'ū feilaulau pē ko iá 'i te ta'u kotoa pē, 'a ia 'oku notou 'avatu 'o kala he ngata'angá, 'oku kailoa ai notou mama'i lava ke fakahaohaoa'i te kakai 'oku ha'u ki te 'Atuá.

² He kāpau ne'e pehē, 'e kala koā tuku leva tonu 'avatu? Kote'uhi ko te kala kei ongo'i angahala'ina 'e te kakai 'oku lotu 'aki iá, kā kua 'osi fakama'a 'ia nātou.

³ Kā 'i te fai 'o te 'ū feilaulau ko iá, 'oku 'i ai he fakamanatu angahala 'i te ta'u kotoa pē.

⁴ He 'oku kailoa malava ke 'ave te angahalá 'e te toto 'o te fanga pulú mo te fanga kosí.

⁵ Ko ia ai, 'i te hoko mai 'ia Kalaisi ki māmaní, 'oku me'a Ia,

“Ne'e kala Ke tangi ki te feilaulau pē he foaki, kā kua Ke teuteu he sino Mo'oku.

⁶ Ko te 'ū feilaulau tutú

* 9:28 9:28 'Ais 53:12

mo te 'ū feilaulau mo'o te angahalá ne'e kala Ke hōhō'ina 'i ai.

⁷ Pea U toki pehē, 'Ko 'eni kua U ha'u ('i te takainga tohi kua tohi kiā Aú)

ke fai Tau tu'utu'uní, 'e 'Atua.' ”*

⁸ Ne'e pehē Tana fu'aki pehē maí, “Ko te 'ū feilaulaú, mo te 'ū foakí, mo te 'ū feilaulau tutú, mo te 'ū feilaulau mo'o te angahalá, ne'e kala Ke tangi ki ai, 'uma'ā Hau hōhō'ina 'i ai,” 'ia te 'ū fa'ahinga me'a 'oku 'avatu 'i te tu'utu'uni fakalaó.

⁹ Pea toki pehē 'e Ia, “Ko 'eni kua U ha'u ke fai Tau tu'utu'uní.” Tā 'oku 'ave 'e Ia 'ia te 'uluakí kote'uhí ke Ina fokotu'u tonou á.

¹⁰ Pea 'i te tu'utu'uni ko iá kua 'osi tapui 'ia tātou, ko te me'a 'i te 'avatu 'o te sino 'o Kalaisí ke tā tu'a taha pē.

¹¹ Pea 'ilonga pē he taula'aliki, 'oku tu'u ia 'o hokohoko 'aho pē 'i te fai tana ngāué, 'io, te 'avatu tā tu'a lahi 'ia te 'ū feilaulau tatau ai pē, 'a ia ko te 'ū feilaulau 'e kailoa si'i lava he taimi ke 'ave 'aupito te angahalá.*

¹² Kā ko te Toko Taha nei, hili Tana 'avatu kote'uhí ko te angahalá he fe'i feilaulau tofu pē taha 'o ta'engata, ne'e nofo ifo Ia mei te to'omata'u 'o te 'Atuá.*

¹³ Pea mei aí 'oku nofo'aki tali Ia kae'aua ke ngaahi Tono 'ū filí ko Tono tu'unga va'e.

¹⁴ Hē 'i te 'avatu feilaulau tā tu'a taha ko iá, kua Ina fakahaohaoa'i 'o ta'engata 'ia nātou kua fakatāpuí.

¹⁵ Kae'uma'ā 'oku fakahaa'i kiā tātou 'e te Laumālie Mā'oni'oní foki; pea ko Tana fu'aki laú 'ē,

* **10:7** 10:5-7 Saame 40:6-8

* **10:11** 10:11 'Eki 29:38

* **10:12**

10:12-13 Saame 110:1

16 “Oku folafola 'e te 'Alikí,
Ko 'eni ia te fuakava 'e Au fai ma'a nātou hili te
taimi ko iá:

'e Au 'ai Taku 'ū laó ki te notou lotó,
pea 'e Au tohi tongi ia 'i te notou 'atamaí;”*

17 pea hili iá 'oku toki pehē Ia,
“Pea ko te notou 'ū angahalá, mo te notou 'ū mau-
mau laó,

'e kala U toe manatu'i.”*

18 Pea kā 'i ai leva he fakamolemole 'o te 'ū me'a
ko iá, pea 'oku kala leva he toe 'avatu feilaulau
kote'uhí ko te angahalá.

Ko te pou pou mo te fakatokanga

19 Ko ia ai, kāinga, ko te me'a 'i te tou ma'u
te lotolahí 'i te ta'ata'a 'o Sīsū, ke hū ki te Potu
Toputapú,

20 'i te ala fo'ou mo ma'uli ne Ina tofa mo'o tātou,
'i Tana fou atu 'i te puipui, 'a ia ko Tono sinó;

21 pea 'i te tou ma'u he taula'aliki 'oku funganí, 'a
ia 'oku pule ki te 'api 'o te 'Atuá;

22 ko ia ke tou 'unu'unu atu mo te loto mo'oni,
kua ma'uma'uluta te tou tuí, kua luluku te tou lotó
'o fakama'a mei te konisēnisi koví, pea kua fufulu
te tou sinó 'i te vai fakama'á.*

23 Ke tou kuku ma'u, ta'engaue, 'ia te fai fakahā
'o te tou fakatu'amalié, he ko Ia ne'e tala 'ia te 'ū
palōmesí 'oku Ina fai ki Tana leá.

24 Pea tou fetokanga'aki, ke fefaka'ai'ai'aki 'ia
tātou ki te fe'ofa'akí mo te ngāue leleí,

25 ke 'aua na'a tou si'aki te tou 'ū fakatahá, hangē
ko ia 'oku fai 'e te 'ihi; kae kotou feenginaki'aki,

* **10:16** 10:16 Sel 31:33 * **10:17** 10:17 Sel 31:34 * **10:22** 10:22
Lev 8:30; 'Isi 36:25

pea fakautuutu, he 'oku kotou sio ki te fakaofiofi mai 'ia te 'ahó.

²⁶ He kāpau 'oku tou angahala fia angahala 'i te hili ange te tou 'ilo kānokano ki te mo'oní, 'oku kala kei toe he feilaulau kote'uhí ko te angahalá.

²⁷ Kā 'oku toe pē he 'amanaki faka'ilifia ki te fakamaaú, pea 'oku toe pē te afi kakaha, 'a ia 'e keina ai 'ia te kakai 'oku angatu'ú.*

²⁸ Kā ta'etoka'i he taha 'ia te lao 'a Mōsesé, ne'e mate ta'efakamolemole'i ia, 'o kā 'i ai he fakamo'oni 'e toko ua, pe toko tolu.*

²⁹ Kotou faka'uta ki te kovi ange 'ānoa 'o te tautea 'oku tuha mo ia kua malaki ifo 'ia te 'Alo 'o te 'Atuá, pea kua lau 'e ia 'ia te ta'ata'a 'o te fuakavá ko te me'a noa pē, 'ia te ta'ata'a ne'e fakatāpui ai iá, pea kua ina pā'usi'i 'ia te Laumālie 'o te kelesí!*

³⁰ He 'oku tou 'ilo'i Ia 'a ia kua Ina pehē,
“Oku 'A'aku 'ia te sāuní,
ko Au 'e Au 'avatu tonu tuhá.”
Mo toe pehē 'e Ia,

“E fakamāu'i 'e te 'Alikí Tono kakai.”*

³¹ 'Ē, ko te me'a faka'ilifia ke tō ki te nima 'o te 'Atua ma'ulí.

³² Kae kotou fakamanatu'i ake 'ia te 'ū 'aho ki mu'á, 'a ia, hili ange te kotou fakamaamá, ne'e kotou fai kítaki pē 'ia te fu'u fefa'uhi, 'a ia ko te koto fakamamahi pē.

³³ Ko te taimi 'ihi ko te fai fakahāhā 'aki 'ia kōtou he 'ū manuki mo te fakatanga; pea ko te taimi 'ihi ko te kotou hoko 'o kaungāme'a mo nātou ne'e fai pehē kiā nātou.

* **10:27** 10:27 'Ais 26:11 * **10:28** 10:28 Teu 17:6; 19:15 * **10:29**
10:29 'Eki 24:8 * **10:30** 10:30 Teu 32:35-36

³⁴ Pea ne'e kala ngata pē 'i te kotou kaungā mamahi mo nātou* ne'e nofo pilisoné, pea ne'e kotou tali fiafia foki tonono fa'aoa te kotou nga'ota'otá, ko te kotou 'ilo'i 'oku 'i ai he kotou koloa 'oku lelei lahi ake pea tolonga.

³⁵ Ko ia, 'aua na'a kotou si'aki te kotou lotolahí, he ko te me'a ia 'oku lahi tonono fakakoloá.

³⁶ Hē 'oku taau mo kōtou 'ia te kītakí, kote'uhí ke kotou fai ke 'osi 'ia te finangalo 'o te 'Atuá, ke kotou ma'u ai te me'a ne tala'ofá.

³⁷ He
 “'Oku toe pē he ki'i mama'i taimi, pea ko Ia 'oku ha'ú 'e ha'u pē;
 pea 'e kailoa Ina fakatotoka.

³⁸ Kā ko te tangata mā'oni'oní, 'e ma'uli ia 'i te tuí; kae kāpau 'e holomuli ia, 'e kala hōifua Toku laumālié 'iā ia.”*

³⁹ Kā ko tātou 'oku kala ko te ha'a holomuli 'oku tō ki mala, kā ko te ha'a tuí ai pē ke ma'u mai te tou laumālié.

11

Ko te tui 'a te kakai 'a te 'Atuá

¹ Pea ko 'eni, ko te tuí, 'oku fakasino 'e ia 'ia te 'ū me'a 'oku 'amanakiná, ko te fakamo'oni 'o te 'ū me'a 'oku kailoa haá.

² He ko 'eni ia 'ia te me'a ne'e ma'u ai 'e te kau mātu'á te notou ongoongoleléi.

³ Ko te tuí 'oku tou mahino'i ai, ne'e langa 'ia te 'univesí 'e te Folafofa 'a te 'Atuá; 'o pehē, 'oku

* **10:34** 10:34 kaungā mamahi mo nātou ne'e nofo pilisoné: 'oku pehē 'i tonono 'ū hiki fualoa 'ihi, kaungā mamahi mo au ne au nofo pilisoné. * **10:38** 10:37-38 Hap 2:3-4

kailoa tupu 'ia te me'a 'oku tou sio ki aí mei te 'ū me'a 'oku haá.*

⁴ Ko te tuí ne'e 'avatu ai ki te 'Atuá 'e 'Ēpeli he feilaulau lelei ake 'iā Keini; 'io, ko ia ia ne'e fakamo'oni ai ma'ana 'oku mā'oni'oni ia, he ne'e fakamo'oni 'e te 'Atuá 'i te funga 'o te 'ū me'a ne ina 'aumaí; pea ko ia ia 'oku kei lea ai 'e iá, neongo kua pekia.*

⁵ Ko te tuí ne'e hiki ai 'ia 'Īnoke, ke 'aua mamata 'e ia ki te maté; pea ne'e kala 'iloa, kote'uhí kua hiki ia 'e te 'Atuá; he 'i te he'iki ai hiki 'oná ne'e fakamo'oni ma'ana, kua ina fakahōifua 'ia te 'Atuá.*

⁶ Kae kā kailoa kau 'ia te tuí, 'oku kailoa mama'i lava ha'atá fakahōifua'i 'Ona; hē ko ia 'oku 'unu'unu ki te 'Atuá, kua pau ke tuí 'oku 'i ai Ia, pea 'oku totongi 'e Ia kiā nātou 'oku kumi hākili kiā Iá.

⁷ Ko te tuí ne'e ngāue ai 'ia Noa, 'i tonono valokia ki te 'ū me'a kua he'iki ai hā maí; pea 'i tana manahē ki aí, ne ina fa'u 'ia te 'a'aké mo'o fakama'uli tonono 'apí; 'io, ko ia ia ne ina fakahalaia'i ai 'ia māmaní, 'o hoko ai ia ko te 'ea ki te mā'oni'oni fakatuí.*

⁸ Ko te tuí ne'e talangafua ai 'ia 'Ēpalahame 'i tonono uí, 'o 'alu atu 'e ia mei tonono fanuá ki te feitu'u 'e toki ma'u 'e ia ko tonono tofi'a; 'io, ne ina 'alu atu, 'o kailoa 'ilo'i pe ko tana 'alú ki fea.*

⁹ Ko te tuí ne'e hanga ai 'e ia 'o 'āunofa ki te fanua 'o te tala'ofá, hangē ko te nofo muli; 'o fale 'aki 'e ia 'ia te tēniti pē, fakataha mo 'Aisake mo Sēkope, 'a ia ne'e notou kaungā 'ea ki te tala'ofa ko iá.*

* **11:3** 11:3 Sēn 1:1; Saame 33:6, 9; Sione 1:3 * **11:4** 11:4 Sēn 4:3-10 * **11:5** 11:5 Sēn 5:21-24 * **11:7** 11:7 Sēn 6:13-22 * **11:8** 11:8 Sēn 12:1-5 * **11:9** 11:9 Sēn 35:27

10 He ne'e nofo 'amanaki ia ki te kolo 'oku 'o'ona 'ia te 'ū tu'unga, 'a ia ko tono fokotu'utu'ú mo tono tufunga lahi ko te 'Atuá.

11 Ko te tuí ne'e ma'u mālohi ai 'e Sela foki ke tu'itu'ina, pea fanau'i 'e ia te tama, neongo kua matu'a, ko te me'a 'i tana lau* 'oku mo'oni Ia, 'a ē kua Ina tala'ofa ki aí.*

12 Ko ia ai foki ne'e tupu mei te toko taha, pea na'a mo ia ko te koto mate pē, he kakai ke hangē ko te fetu'u 'o te langí tono tokolahí, pea hangē ko te 'one'one 'i te matātaí 'a ē 'oku kala malava tono laú.*

13 Ko nātou neí kotoa pē ne'e notou pekia tui pē, kua kala notou ma'u 'ia te 'ū me'a ne'e tala'ofá; kā kua notou sio ki ai mei te mama'ó, pea kua notou fetapa ki ai, pea kua notou fakamo'oni, ko te 'āunofa mo te muli 'ia nātou 'i māmani.*

14 He ko nātou 'oku lea peheé, 'oku hā mahino leva mei ai 'oku notou kumi he notou fanua toŋu.

15 Ko te mo'oni, kāpau ne notou manatu ki te fanua ko ia ne'e notou ōmai mei aí, ne'e notou faingamālie nātou ia ke foki.

16 Kā ko 'eni, ko te fanua lelei ake 'oku notou holi ki aí, ko tono 'uhingá ko te fanua fakalangi. Ko ia, 'oku kala maa'i 'ia nātou 'e te 'Atuá ke ui 'Ona ko te notou 'Atua, he ne'e teuteu 'e Ia mo'o nātou he kolo.

17 Ko te tuí ne feilaulau 'aki ai 'e 'Ēpalahame 'ia 'Aisake 'i tono 'ahi'ahi ne'e faí; 'io, ko ia kua tali 'ia

* **11:11** 11:11 Ko te tuí ne'e ma'u mālohi ai 'e Sela ... 'i tana lau ('e Sela), ko ia pe Ko te tuí ne'e lava 'o fānau ai 'ia 'Ēpalahamé ... 'i tana lau ('e 'Ēpalahame). * **11:11** 11:11 Sēn 18:11-14; 21:2 * **11:12** 11:12 Sēn 15:5; 22:17; 32:12 * **11:13** 11:13 Sēn 23:4; 1 Kal 29:15; Saame 39:12

te 'ū tala'ofá, ne'e kamata 'e ia ke feilaulau'i tonofoha tofu pē tahá;*

¹⁸ neongo ne'e folafola ki ai 'o pehē, “Ko 'Aisake 'e mei ai tou hakó.”*

¹⁹ He ne'e lau 'e ia, na'a mo te pekiá, kā 'oku mafai 'e te 'Atuá ke fokotu'u mei ai; 'io, pea ne'e tatau tofu pē foki mo tana toe ma'u maí 'e ia 'ia 'Aisake mei te maté.

²⁰ Ko te tuí ne'e tāpuaki'i ai 'e 'Aisake 'ia Sēkope mo 'Īsoa, 'o lau 'e ia foki ki te 'ū me'a 'i te kaha'ú.*

²¹ Ko te tuí ne'e tāpuaki'i ai 'e Sēkope 'ia te ongo foha 'o Siosifá tāutaha, 'i tana teu pekiá, pea hūfaki'i, mo falala ki tonotokotokó.*

²² Ko te tuí ne'e lau ai 'e Siosifa ki te hiki 'a te ha'a 'Isilelí, 'i tana teu pekiá, 'o fai tu'utu'uni 'e ia ki tonolangangá.*

²³ Ko te tuí ne'e fufū ai 'ia Mōsese 'e tana mātu'á 'i tonofanau'í, 'o māhina tolu, kote'uhí ne'e nā vakai ko te tama faka'ofa'ofa ia; pea ne'e kala nā manahē ki te fekau 'a te tu'í.*

²⁴ Ko te tuí ne'e fakatale'i ai 'e Mōsese 'i tana fu'u lahí, tonolau ko te tama 'a te 'ofafine 'o Feló;*

²⁵ pea ne'e fili 'e ia ke kaungā ngaahikovia mo te kakai 'a te 'Atuá, 'i tana ma'u fakataimi pē he fiafia 'o te angahalá;

²⁶ he ne'e lau 'e ia te manuki'i 'o Kalaisí ko te koloa ne'e hulu atu 'i te 'ū koloa 'o 'Isipité, he ne'e sio fakamama'u atu ia ki te totongí.

* **11:17** 11:17 Sēn 22:1-14

* **11:18** 11:18 Sēn 21:12

* **11:20**

11:20 Sēn 27:27-29, 39-40

* **11:21** 11:21 Sēn 47:31; 48:1-20

* **11:22** 11:22 Sēn 50:24-25; 'Eki 13:19

* **11:23** 11:23 'Eki 2:2; 1:22

* **11:24** 11:24 'Eki 2:10-12

²⁷ Ko te tuí ne ina si'aki ai 'ia 'Isipite, 'o kala ina manahē ki te tuputāmaki 'a te tu'í; he ne'e kītaki ia 'i tana sio ki te 'Atua ta'ehāmaí.

²⁸ Ko te tuí ne'e fai ai pē 'e ia 'ia te Pāsová mo te luluku 'aki te totó, kote'uhí ke 'aua na'a ala kiā nātou 'e Ia 'oku faka'auha 'ia te 'ū 'uluaki fohá.*

²⁹ Ko te tuí ne'e notou 'asi atu ai 'i te Tai Kulakulá, hangē ko te 'alu 'i te moamoá; 'a ia 'i tonu 'ahi'ahi ki ai 'e te kakai 'Isipité ne'e notou malemo ai.*

³⁰ Ko te tuí ne'e holo ai 'ia te 'ū 'ākolo 'o Selikoó, 'i te 'osi tonu 'alu takai'i 'o 'aho fitu.*

³¹ Ko te tuí ne'e kala 'auha ai 'ia Lēhapi fe'auaki, fakataha mo te kau talangata'á, he kua tali lelei 'e ia 'ia te ongo asiasí.*

³² Pea ko taku toe lea atú ke ā? He 'oku si'i te taimí ke fakamatala kiā Kitione mo Pēlaki mo Samisoni mo Sēfita, kiā Tēvita foki mo Sāmiuela mo te kau palōfitá.*

³³ Pea 'i te fai 'aki 'o te tuí ne'e notou ikuna'i te 'ū pule'anga, ne'e notou feia te mā'oni'oní, ne'e notou lava'i te 'ū tala'ofá, ne'e notou tāpuni te ngutu 'o te fanga laione,*

³⁴ ne'e notou tāmata'i te mālohi 'o te afi, ne'e hao mei te mata 'o te heletā, ne'e fakaake mālohi mei te vaivai, ne'e notou hoko 'o to'a 'i te tau, ne'e notou tulia 'ia te 'ū matatau 'o te kakai muli.*

³⁵ Ne'e ma'u 'e te kau fafiné te notou pekiá kua toetu'u; kae fakamamahi'i 'ia te 'ihi, 'o kala notou

* **11:28** 11:28 'Eki 12:21-30 * **11:29** 11:29 'Eki 14:21-31 * **11:30**
 11:30 Sios 6:12-21 * **11:31** 11:31 Sios 2:1-21; 6:22-25 * **11:32**
 11:32 Fkm 6:11–8:32; 4:6–5:31; 13:2–16:31; 11:1–12:7; 1 Sām
 16:1–1 Tu'i 2:11; 1 Sām 1:1–25:1 * **11:33** 11:33 Tān 6:1-27
 * **11:34** 11:34 Tān 3:1-30

fia tali te lau fakahaofi, kote'uhí ke notou lava'i te toetu'u 'oku lelei aké.*

³⁶ Pea ne'e manuki'i he 'ihi mo haha, kae'uma'ā te nofo ha'isia mo te pilisone.*

³⁷ Ne'e tolomaka'i he 'ihi, ne'e kilisi ua, ne'e 'ahi'ahi'i, ne'e fakapoongi heletaa'i; ne'e notou hēhētū'u, 'o kofu kili'i sipi mo kili'i kosi, he kua notou masiva mo fakatanga'i mo ngaahikovia;*

³⁸ (kā ko te fa'ahinga ne'e kala taau mo nātou 'ia te maama ko 'ení;) ne'e notou 'alu fano 'i te 'ū toafa mo te 'ū ma'unga mo te 'ū 'ana mo te 'ū luo 'o te fanuá.

³⁹ 'Io, ko nātou nei, neongo ne'e notou ma'u kotoa pē he ongoongolelei 'i te notou tuí, kā ne'e he'iki ai notou ma'u 'ia te me'a ne'e tala'ofá,

⁴⁰ kote'uhí kua tokonaki 'e te 'Atuá he me'a lelei ake ma'a tātou, pea kote'uhí ke 'aua na'a fakahaohaoa'i 'ia nātou 'o kala tou kau ai.

12

Ko te akonakina 'e te 'Atuá

¹ Ko ia ai, ko te me'a 'i te kāpui 'ia tātou 'e te kau fakamo'oni 'oku tokolahi pehē fau, ko ia ai ke tou hu'ihu'i te fakamamafa kotoa pē, mo te angahala 'oku tou ma'uangafua ki aí, pea tou kītaki atu te tou lelé 'i te fakapuepue kua teuteu mai kiā tātou;

² 'o tou sio fakamama'u atu ki te Takimu'á 'i te tui mo tonu Fakaa'ú, 'io, 'ia Sīsū; 'a ia, ko te me'a ke ma'u 'e Ia 'ia te fiafia ne'e teuteu kiā Iá, ko ia ne Ina kātaki 'ia te mate kalusefaí, ne'e kala Ina toka'i

* **11:35** 11:35 1 Tu'i 17:17-24; 2 Tu'i 4:25-37
22:26-27; 2 Kal 18:25-26; Sel 20:2; 37:15; 38:6
24:21

* **11:36** 11:36 1 Tu'i
* **11:37** 11:37 2 Kal

Tono fakamaa'í, pea kua Ina nofo ifo foki mei te to'omata'u 'o te taloni 'o te 'Atuá.

³ Ke kotou tokanga'i 'ia Ia ne Ina kātaki 'ia te fu'u angatu'u pehē fau mei te kau angahalá kiā Iá, talia na'a kotou fiu mo vaivai 'i te kotou laumālié.

⁴ Kua he'iki ai kotou talitu'u 'o a'u ki te mate, 'i te kotou fekuki mo te angahalá.

⁵ Pea kua ngalo 'aupito 'iā kōtou te akonaki 'a ia 'oku lea kiā kōtou hangē he fānaú,

“Si'aku foha, 'a ua ke ta'etoka'i te kinisi 'oku fai 'e te 'Alikí,

pe vaivai 'i tou valoki'i 'e Iá.

⁶ He ko ia 'oku 'ofa ki ai 'e te 'Alikí, 'a ē 'oku kinisi 'e Iá;

'io, 'oku tautea'i 'e Ia 'ia te foha taki taha 'oku ma'u 'e Iá.”*

⁷ Ko te kotou kinisí ia 'oku kotou kātaki nā, 'a ia 'oku fai 'e te 'Atuá kiā kōtou 'o taau mo te 'ū foha. He ko fea ia he foha 'a ē 'oku kailoa kinisi 'e tana tamai?

⁸ He kāpau leva 'oku kotou 'ata'atā mei te kinisí, 'a ē kua 'inasi ai kotoa peé, pea tā ko te koto tupu fe'auaki 'ia kōtou, pea 'oku kala ko te fānau.

⁹ Kae'uma'ā, ne'e kinisi 'ia tātou 'e te tou kau tamai fakasinó, pea ne'e tou faka'apa'apa ki ai; tonu kailoa koā taau ange noa pē te tou anganofu ki te Tamai 'o te 'ū laumālié, kae tou ma'uli?

¹⁰ 'Io, ko te tou tamai fakasinó ne'e notou kinisi 'ia tātou 'o 'aho si'i pē, 'o fakatatau ki te me'a ne'e hā lelei kiā nātoú; kā ko te Toko Taha ko 'ē, ko te fai ke 'aonga mo'oni, kote'uhiā ke tou kau 'i te mā'oni'oni 'A'aná.

¹¹ Pea ko 'eni, kā fai he kinisi, tala'i'eaí 'oku tou ongo'i leva ko te me'a fakafiafia ia, kaikehe, ko te

* 12:6 12:5-6 Siope 5:17; Pal 3:11-12

me'a fakamamahi; kae hili ange iá 'oku tupu ai 'ia te fua fakamelino 'o te mā'oni'oní kiā nātou kua akonakina aí.

¹² Ko ia, kotou 'ai ke mafao 'ia te 'ū nima 'oku tāupé, mo te 'ū tui 'oku vaivaí;*

¹³ pea ngaahi he 'alu'anga totonu ki te kotou va'é, kote'uhí ke 'aua na'a fakahee'i 'ia te si'i ketú, kae fakama'uli mu'a ia.*

Ko te fakatokanga ki te tafoki mei te 'Atuá

¹⁴ Tuli ke kotou melino mo te kakai kotoa pē; pea ki te mā'oni'oní, 'a ia kā kala ma'u, 'e kailoa mamata he taha ki te 'Alíkí.

¹⁵ Kotou vakavakai lelei, na'a 'i ai he taha kua kailoa ina ma'u te kelesi 'a te 'Atuá; 'io, na'a 'i ai he aka kona 'oku tupu ake 'o fakafiu'i 'ia kōtou, pea pihia ai tonu kotoa;*

¹⁶ 'io, na'a 'oku 'i ai he taha fe'auaki, pē he taha 'oku anga-kovi mo ta'elotu, hangē ko 'Isoá, 'a ē ne ina fakatau ki te fe'i me'akai pē taha 'ia te tu'unga hoko ne'e 'o'oná.*

¹⁷ He 'oku kotou 'ilo'i, 'i te hili ko iá pea loto mo ia foki ke tō mo'ona 'ia te tāpuakí, kae ina teke'i peé; 'io, ne'e kala ina 'ilo'i he ava ki hana fakamatala, neongo ne ina kumi hākili ki ai, mo tangi lo'imata.**

¹⁸ He tala'i'eaí kua kotou 'unu'unu ki te me'a 'oku alasi, mo te afi kua tutu, pē he loa mo te fakapō'uli mo te afā,*

* **12:12** 12:12 'Ais 35:3 * **12:13** 12:13 Pal 4:26 * **12:15** 12:15
 Teu 29:18 * **12:16** 12:16 Sēn 25:29-34 * **12:17** 12:17 ne ina kumi
 hākili ki ai, ko ia pe ne ina feinga ke ma'u 'ia te tāpuakí. * **12:17**
 12:17 Sēn 27:30-40 * **12:18** 12:18-19 'Eki 19:16-22; 20:18-21; Teu
 4:11-12; 5:22-27

19 pe ki te le'o 'o te talupite mo te ongo mai he 'ū fe'i folafola; 'a ia 'i te fanongo ki ai 'e te kakaí ne'e notou kole, ke 'aua na'a toe fai mai he lea kiā nātou;

20 he ne'e kala notou kātaki 'ia te me'a ne'e tu'utu'uní, “Neongo ko he monumanu pē 'e lave ki te ma'ungá, kā 'e tolomaka'i.”*

21 'Io, ne'e pehē tono faka'ilifia 'o te me'a ne'e haá, ko ia ne'e pehē ai 'e Mōsese, “Okou manahē 'aupito mo tetetete.”*

22 Kā kua kotou 'unu'unu ki te ma'unga ko Saioné, mo te kolo 'o te 'Atua Ma'ulí ko Selusalema fakalangí, pea ki te kau 'āngelo tokolahi ta'efa'alaua,

23 ko te kātōanga mo te fakataha 'o te kau 'uluaki foha kua tohi 'i langí, pea ki te 'Atuá ko te Faka-mauu 'o te kakai kotoa pē, pea ki te 'ū laumālie 'o te kau anga-tonu kua fakahaohaoá,

24 pea kiā Sīsū ko te Fakalaloa 'o te Fuakava Fo'ou, pea ki te ta'ata'a luluku, 'a ia 'oku ina lea 'o lelei ake 'iā 'Ēpeli.*

25 'Ē, vakai ke 'aua na'a kotou fakafisinga'i 'ia te Toko Taha 'oku lea nei. He kāpau ne'e kala hao 'e nātou, 'i te notou fakafisi kiā ia ne'e folafola mai 'i māmaní, huanoa 'ia tāua, kāpau 'e tā fulitu'a kiā Ia 'oku folafola mei hēvaní.*

26 'I te taimi ko iá ne'e lulu'i ai 'e Tono le'ó 'ia māmani, kā 'i te taimi nei kua tala'ofa Ia 'o pehē, “Okou toe tu'a taha pē Taku lulú, 'a ia 'e kailoa fai ki māmani pē, kā ki hēvani foki.”*

* **12:20** 12:20 'Eki 19:12-13 * **12:21** 12:21 Teu 9:19 * **12:24**
12:24 Sēn 4:10 * **12:25** 12:25 'Eki 20:22 * **12:26** 12:26 Hāk 2:6

27 Pea ko te lea ko ia, “Oku toe tu'a taha peé,” oku ina fakahā tonon 'ave 'o te 'ū me'a 'oku lulu'í, he ko te 'ū me'a kua ngaahi; kote'uhiā ke tu'u ai pē 'ia te 'ū me'a 'oku kailoa fa'a lulu'í.

28 Ko ia ko te me'a 'i te tou ma'u he pule'anga 'a ē 'e kala fa'a lulu'í, ke tou fakafeta'i mu'a, pea tou fai ai ki te 'Atuá he ngāue 'e Ina hōhō'ina 'i aí, fai mo te faka'apa'apa mo te manahē,

29 he ko te tou 'Atuá ko te afi faka'auha.*

13

Ko te fai fatongia 'oku hōifua ki ai 'ia te 'Atuá

1 Ke tu'u ma'u te kotou fe'ofa'aki fakakāingá.

2 'Aua 'e kotou loto ngalongalo 'i te fakaafe 'āunofó, he 'i te fai 'o te me'a ko iá, kua tali 'e te 'ihi he kau 'āngelo 'i te ta'e'ilo.*

3 Kotou manatua 'ia nātou 'oku nofo pilīsoné, 'o hangē 'oku kotou kaungā nofo pilīsone mo nātou; manatua te ngaahikoviá 'i te kotou ongo'i 'oku kotou 'i te sinó foki mo nātou.

4 Ke faka'apa'apa'i 'ia te malí 'e te kakai kotoa pē, pea ke ta'e'uli'i 'ia te moe'angá; he ko te kau fe'auakí mo te tonon 'unohó 'e fakamāu'i nātou ia 'e te 'Atuá.

5 Ke ta'emānumanu te kotou tō'ongá, pea kotou fiamālie 'i te 'ū me'a 'oku kotou ma'u nei; he kua folafola mai Tana 'Afió, “E kala U mahu'i meiā koe, kae'uma'ā Haku mama'i si'aki 'ou.”*

6 Ko ia 'oku tou lea mālohi ai 'o pehē,
“Ko te 'Alikí toku tokoní,
'e kala u manahē;

* 12:29 12:29 Teu 4:24 * 13:2 13:2 Sēn 18:1-8; 19:1-3 * 13:5
13:5 Teu 31:6, 8; Sios 1:5

ko te ā tū he me'a 'e fai kiā au he tangata?''*

⁷ Fakamanatu'i ake 'ia te kau tu'ukimu'a 'o kōtoú, 'a ē ne'e tala kiā kōtou te Folafofa 'a te 'Atuá; pea kotou fakatokanga'i te iku'anga 'o te notou ma'ulí, 'o fa'ifa'itaki ki te notou tuí.

⁸ Ko Sīsū Kalaisí 'oku tatau ai pē 'i te 'aneafí, mo te 'aho nei, 'io, 'o ta'engata.

⁹ 'Aua na'a tuku ke 'auhia 'ia kōtou 'i te 'ū akonaki 'oku kehekehe tono angá mo fo'ou. He ko tono leleí ke poupou'i te lotó 'aki te kelesi, 'o kailoa 'aki te 'ū tu'utu'uni kai, 'a ia ne'e kala 'aonga kiā nātou ne'e fou 'i aí.

¹⁰ 'Oku 'i ai he tou 'ōlita, 'a ia 'oku kala ngafua ke kai mei ai 'e nātou 'oku tauhi ki te tāpanekalé.

¹¹ He ko te fanga monumanu 'a ē ne'e 'aumai te notou totó ki te Potu Toputapú 'e te Taula'aliki Lahí, ne'e tutu 'o 'osi te notou 'anga'angá 'i tu'a 'apitanga.*

¹² Ko ia, ko Sīsū foki, kote'uhiā ke Ina fakatāpui 'ia te kakaí 'aki Tono ta'ata'a 'O'oná, ko ia ne Ina 'alu atu ki te tu'a matanikoló ke feia 'i ai.

¹³ Pea ko ia, tou ō atu kiā Ia ki tu'a 'apitanga, 'o fua Tono manukia'angá.

¹⁴ He tala'i'eaí 'oku tou ma'u 'i heni he kolo tu'u ma'u, kā 'oku tou kumi ki te kolo kā hoko maí.

¹⁵ Ko ia ke tou 'avatu 'iā Ia he feilaulau fakafeta'i ki te 'Atuá 'o ma'u ai pē, 'a ia ko te fua 'o te laungutu 'oku takua Tono huafá.

¹⁶ Kae'uma'ā, 'aua 'e ngalo 'ia te fai 'ofá mo te fai tokoní, he ko te 'ū feilaulau peheé 'oku hōhō'ina ai 'ia te 'Atuá.

¹⁷ Kotou tuitala ki te kau tu'ukimu'a 'o kōtoú, pea fakavaivai kiā nātou; he ko nātou ia 'oku notou

* **13:6** 13:6 Saame 118:6 * **13:11** 13:11 Lev 16:27

'a'ala ke le'ohi te kotou laumālié, he ko nātou 'e notou fakamatala ki ai. Tuku ke notou fai fiafia te notou ngāue ko iá, 'o kala fai mo te to'e; he 'e ta'e'aonga ia kiā kōtou.

¹⁸ Kotou hūfia 'ia mātou; he 'oku motou pehē 'oku 'ata'atā te motou konisēnisí, he ko te motou lotó ke taau te motou ma'ulí 'i te me'a kotoa pē.

¹⁹ Pea 'oku 'āsili taku kolé ke kotou fai pehē, kote'uhí ke vave toku fakafoki atu kiā kōtou.

Ko te lotu tuku mo te pōpoaki 'ofa

²⁰ Pea ko te 'Atua 'o te melinó, ne Ina toe 'aumai mei te pekiá te tou 'Alikí ko Sīsū Kalaisí, 'ia te Tauhi fungani 'o te fanga sipí 'i te ta'ata'a* 'o te Fuakava Ta'engatá,

²¹ pea 'ofa ke fakakakato 'e Tana 'Afió 'iā kōtou 'ia te me'a lelei kotoa pē ke kotou 'osiki Tono finangaló, 'i Tana feia 'iā tātou te me'a 'oku lelei 'i Tono 'aó 'iā Sīsū Kalaisi; kē 'o Tana 'Afió 'ia te kolōliá, 'o lauikuonga pea ta'engata. 'Ēmeni.

²² Kāinga, 'okou kole atú ke kotou kātaki 'i taku lea tokoni nei, he 'oku nounou pē 'ia te 'ipiseli kua u fai atú.

²³ Ke kotou 'ilo 'i pē, kua vete ange te tou tokoua ko Tīmoté; pea kāpau 'e vave tana ha'ú, 'e au 'a'ahi atu kiā kōtou fakataha mo ia.

²⁴ Tala toku 'ofa ki te kau takimu'a kotoa pē 'o kōtou, pea ki te kakai lotu kotoa pē. 'Oku 'ofa atu 'ia te kakai 'o 'Ītalí.

²⁵ 'Ofa ke 'iā kōtou fuli pē 'ia te kelesí.†

* **13:20** 13:20-21 ta'ata'a, ko ia pe pekia fakafeilaulau. † **13:25** 13:25 'I te 'ū hiki fualoa 'ihi 'oku faka'osi 'aki te lea 'Ēmeni.

Te Fuakava Fo'ou
Niuafu'ou: Te Fuakava Fo'ou (New Testament) of
Tonga

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Niuafu'ou

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2024-08-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Sep 2024 from source files
dated 14 Aug 2024

916961df-d7fc-5167-b598-93a0d0d5d9aa